

VIII. Lastensuojelulautakunta.

Lastensuojelulautakunnan vuodelta 1926 antama kertomus oli seuraavan-
sisältöinen:

Lautakunnan kokoonpano. Lastensuojelulautakuntaan kuuluivat vuonna 1926 professori M. Ruuth puheenjohtajana ja tarkastajatar M. Sillanpää varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä nuorempi oikeusneuvosmies B. C. Carlson, kansakoulunjohtaja A. Noponen, lastentarhanjohtajatar I. Poppius, rouva A. Suominen ja kirjanpitäjä B. Tabelle.

Lautakunta kansakoulujohtokuntana. Koska lastensuojelulautakunta toimi samalla koulukodeissa olevien kansakoulujen johtokuntana, kehoitettiin kiertokirjeellä kaikkia koulukotien vaalikelpoisia opettajia ja opettajattaria valitsemaan edustajan, jonka tulisi olla saapuvilla sellaisissa kokouksissa, joissa käsiteltiin varsinaisesti koulua koskevia kysymyksiä. Opettajakunnan edustajaksi vuodeksi 1926 valittiin sittemmin johtaja T. Rönkä ja varaedustajaksi johtajatar L. Ridvall. Lautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja hoitivat, siihen valittuina, vastaavat tehtävät johtokunnassa.

Lastensuojelulautakunnan toimihenkilöt. Lastensuojelulautakunnan toimitusjohtajana toimi filosofianmaisteri R. Liukkonen, jolle ohjesäännön mukaisesti kuului myöskin lautakunnan sihteerin tehtävät ja lastenhuoltolaitosten valvonta. Lautakunnan kassa- ja tiliasiat ovat olleet vuoden 1920 alusta alkaen yhdistettynä köyhäinhoidon kassa- ja tilivirastoon, jossa niitä on hoitanut tämän viraston johtaja, kamreeri F. O. Rosendahl. Koulukotien sekä vastaanotto- ja ammattioppilaskodin lääkärinä oli lääketieteellisensiaatti E. O. Lindén, joka tarkasti myöskin tylsämielisten laitoksiin ja aistivalliskouluihin pyrkivät lapset sekä yleensä 7 vuotta vanhemmat lautakunnan hoidokit. Osaston kansliatehtäviä hoitivat neiti C. Nyström ja rouva D. Kangas ja kodeissakävijänä toimi neiti L. W. Lidman. Osastoon kuuluvaa rekisteri- ja tiedonantotoimistoa hoiti neiti M. Tawaststjerna neiti H. Stråhlmannin avustaessa häntä toimistolle ilmoitettujen lastensuojelutapausten tutkimisessa.

Lastenhuoltotarkastajana ja samalla lastenvalvojana toimi varatuomari E. A. Aaltio. Osastolle kuuluvain aviottomain ja elättilasten hoitoa valvoi lääketieteellisensiaatti E. R. Granholm; etupäässä hänen johdollaan toimivia avustavia naistarkastajia olivat neiti M. Ahlberg ja rouva A. Stegman. Osaston naisopastajina toimivat rouvat M. Ekholm ja O. E. Sarin sekä neidit I. Glansenstierna, V. M. Wessman ja M. Ramstedt. Kaupunkiin sijoitettujen köyhäinhoidollisten lasten kasvatuskoteja tarkasti rouva T. Ojanne. Osaston kansliatehtäviä hoitivat neidit E. Ekholm ja G. Boldt köyhäinhoidollisten ja rouva A. Aminoff aviottomain lasten jaostolla, avustaen viimeksimainittua neiti I. Pantsar.

Joutilaitten ja epäsäännöllisesti koulua käyvien lasten huoltajana sekä alaikäisten katuammattilaisten valvojana toimi kansakoulunopettaja Y. J. Fonselius. Nuorisonhuoltajan apulaisina olivat opettajatar E. Hirn ja rouva T. Ojanne, joista edellinen etupäässä suoritti osaston kansliatehtävät ja viimeksi-mainittu huolehti kotikäynneistä.

Yhteisenä vahtimestarina lautakunnan kanslian kaikilla osastoilla toimi H. Niemura.

Lautakunnan kokoukset. Lastensuojelulautakunta kokoontui säännöllisesti jokaisen kuukauden toisena ja neljäntenä tiistaina, paitsi kesä- ja elokuun aikana, jolloin lautakunnan kokouksia tarvitsi pitää ainoastaan kerran kuukaudessa. Ylimääräisiä kokouksia oli vuoden kuluessa 3, lukuunottamatta erinäisiä tehtäviä varten valittujen toimikuntain tilapäisiä kokoontumisia. Kansakoulujohtokuntana, jolloin myöskin laitosten opettajakunnan edustaja otti osaa päätöksiin, käsitteli lautakunta asioita 8 eri kertaa. Elokuun 25 p:nä tapahtuneessa taloussääntöehdotuksen käsittelyssä edusti valtuuston budjettivaliokuntaa toimittaja A. Aalto. Lautakunnan kokouksissa toimintavuoden kuluessa pidetyt pöytäkirjat sisälsivät yhteensä 1,312 eri asiaa, joista 406 oli yleisen kansliaosaston ja 906 turvattomien lasten osaston esittämiä.

Huomattavimmista lautakunnan käsittelemistä kysymyksistä mainittakoon lautakunnan ja sen kansliahenkilökunnan uusi työjärjestys, kaupungin lastenhuoltolaitosten uudet ohjesäännöt ja paikallisasiamiesten toimintaohjeet, jotka lautakunta hyväksyi huhtikuun 24 ja 27 p:nä. Näistä saivat vastaanotto-, koulu- ja ammattioppilaskotien ohjesäännöt edelleen sosialiministeriön lastensuojelutoimiston vahvistuksen kesäkuun 2 p:nä. Niinikään hyväksyi kaupunginvaltuusto kokouksissaan maaliskuun 31 ja syyskuun 1 p:nä lautakunnan esitykset koulukotien keskittämisestä ja erinäisten toimien lakkauttamisesta, joista tarkemmin mainitaan toisessa yhteydessä. Lastenvalvojan toimen erottamisesta lastenhuoltotarkastajan virasta sekä nuorisonhuoltajan tehtävään yhdistämisestä lastenhuoltotarkastajan virkaan teki lautakunta maaliskuun 15 p:nä kaupunginvaltuustolle esityksen, mikä valtuuston marraskuun 3 p:nä pitämässä kokouksessa tuli hyväksytyksi toimeenpantavaksi maaliskuun 1 p:stä 1927 lukien.

Lähetetyt kirjelmät ja toimituskirjat. Lautakunnan tekemäin päätösten johdosta lähetettiin kansliasta toimintavuoden kuluessa yhteensä 4,651 kirjelmää tai laajempaa esitystä, joista 337 lautakunnan puheenjohtajan ja sihteerin allekirjoittamia, 212 toimitusjohtajan lähettämiä, 1,192 köyhäinhoidollisten ja 1,470 aviottomain lasten jaostolta sekä 1,440 nuorisonhuolto-osastolta toimitettuja. Näitä paitsi lähetettiin eri osastoilta yhteensä 1,534 kirjeellistä kansliaan kutsua lasten isille, äideille tai muille yksityisille henkilöille sekä nuorisonhuolto-osastolta joukko erinäisiä tiedusteluja, joita ei katsottu tarpeelliseksi rekisteröidä.

Holhustoiminta. Lautakunnalle joulukuun 19 p:nä 1923 ja marraskuun 3 p:nä 1926 vahvistetun ohjesäännön mukaan siirtyi ammattiholhoojalle kuulunut holhustoiminta lastenvalvojalle. Aikaisemmin määrättyihin holhokkeihin nähden ei ole kuitenkaan oikeudellista siirtoa toimitettu, vaan on lautakunnan toimitusjohtaja niistä edelleen vuonna 1926 huolehtinut. Tällaisia lapsia oli vuoden alussa 158 ja vuoden lopussa 144. Näistä oli yhteensä 93 sellaista, joiden vanhemmat ovat itse tehneet esityksen kasvatusoikeutensa luovuttamisesta ja 51 sellaisia, joiden vanhemmilta on kasvatusoikeus oikeudenkäynnin kautta riistetty. Sukupuolen ja äidinkielen mukaan lapset jakautuivat seuraavasti:

Poikia	73	Suomi	96
Tyttöjä	71	Ruotsi	48
	<u>Yhteensä 144</u>		<u>Yhteensä 144</u>

Ikänsä puolesta nämä jakautuivat heinäkuun 1 p:nä seuraavasti:

7—9 vuotta	3	15—18 vuotta	31
9—13 »	51	18—21 »	33
13—15 »	26		<u>Yhteensä 144</u>

Kehitysedellytyksiinsä katsoen voidaan näistä lapsista 140 pitää normaalina, kun sitävastoin 4 niistä on vajakykyistä.

Holhotit oli holhooja sijoittanut seuraavasti:

Kaupungin koulukoteihin	20	Sukulaistensa luokse	59
Muihin lastenhuoltolaitoksiin	11	Aistivialliskouluihin	2
Yksityisiin kasvatuskoteihin ..	51	Merelle	1
		<u>Yhteensä 144</u>	

Lasten koulunkäynnistä annetaan seuraavat tiedot:

Ei vielä valmistavassa koulussa	4
Kansakoulussa	69
Oppikoulussa	2
Ammattikoulussa	17
Saannut päästötodistuksen kansakoulusta	48
Keskeyttänyt koulunkäyntinsä ilman päästötodistusta.....	4
	<u>Yhteensä 144</u>

Ilmoitukset hoidon ja kasvatuksen puutteessa olevista lapsista. Lukuunottamatta lautakunnan nuorisonhuolto-osaston välityksellä kesäksi maalle pyrkinyttä 200 sekä puutarhatoimiin ja leikkikentille halunnutta 1,320 lasta, on lautakunnan rekisteritoimistoon jätetty yhteensä 1,031 ilmoitusta hoidon ja kasvatuksen puutteessa olevista lapsista. Seuraavat viranomaiset tai yksityishenkilöt ilmoittivat lasten tarvitsevan lautakunnan hoitoa:

Köyhäinhoitolautakunta	84	Yksityiset lastensuojeluyhdistyk-	
Kansakoulutarkastajat	6	set	77
Poliisilaitoksen etsivä osasto ..	9	Yksityishenkilöt	456
Siveyspoliisi	19	Lastensuojelulautakunnan eri	
Muut viranomaiset	30	osastot	350
		<u>Yhteensä 1,031</u>	

Ilmoituksen aiheuttivat seuraavat seikat:

Lasten pahantapaisuus tai		Vanhempien huono elämä ..	58
aistiviallisuus	93	Asuntopula	73
Lasten vähälahjaisuus	13	Muita syitä	81
» turvattomuus	368		
Aviottomia lapsia	345	<u>Yhteensä 1,031</u>	

Yleinen kansliaosasto. Suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia, joiden suhteen toivottiin yleisen kansliaosaston toimenpiteitä, oli ilmoitettu olevan 105. Kussakin yksityistapauksessa toimitetun tarkan tutkimuksen perusteella otti lautakunta 87 lasta huostaansa; 8 aistivallisen ja raajarikkoisen lapsen puolesta toimitettiin sisäänpääsyanomus heille soveltuviin hoitolaitoksiin, muussa 18 tapauksessa ilmoitukset osoittautuivat olevan joko enemmän tai vähemmän aiheettomia taikka eivät vanhemmat suostuneet luovuttamaan lapsiansa lautakunnan huostaan. Huostaanotettujen lasten jakautuminen äidinkielen ja sukupuolen mukaan näkyy seuraavista luvuista:

	Poikia.	Tyttöjä.	Yhteensä.
Suomi	51	15	66
Ruotsi	19	2	21
	<u>Yhteensä</u> 70	<u>17</u>	<u>87</u>

Lapsista oli 72 eli 82.8 % syntynyt Helsingissä ja 15 eli 17.2 % muilla paikkakunnilla. Avioliitossa syntyneitä oli 59 eli 67.8 % ja avion ulkopuolella syntyneitä 28 eli 32.2 %. Iän mukaan jakautuivat lapset seuraavasti:

7—9 vuotiaita	8	13—15 vuotiaita	25
9—13 »	37	15—18 »	17
		<u>Yhteensä</u>	<u>87</u>

Tietoja lasten vanhempien säädystä tai ammatista antaa allaoleva yhdistelmä:

	Luku.	%.
Ammattitaidottomia työläisiä	53	60.9
Tehdas- ja ammattitaitoisia työläisiä	22	25.3
Pikkuliikkeen harjoittajia tai palvelusmiehiä	8	9.2
Virkamiehiä ja tehtailijoita	4	4.6
	<u>Yhteensä</u> 87	<u>100.0</u>

Lautakunnan huostaan joutuessaan asuivat lapset seuraavissa kaupunginosissa:

I	1	X	5	Vallilassa	3
IV	2	XI	3	Hermannissa	1
V	1	XII	6	Toukolassa	1
VI	3	XIII	2	Pasilassa	2
VII	3	XV	1	Muilla alueilla	52
IX	1			<u>Yhteensä</u>	<u>87</u>

Hoidettaviksi otetuista lapsista annettakoon vielä seuraavat tiedot:

Lapsia, jotka varhain olivat kadottaneet isänsä	39
» » » » » äitinsä	19
» joilla oli isäpuoli	3
» » » äitipuoli	2
» joiden isää oli rangaistu rikoksesta	1
» » äitiä » »	1
» joissa ilmeni perinnöllistä rappeutuneisuutta tai henkistä vajakykyisyyttä	26

Yhteensä oli kansliaosaston huostassa 473 lasta, kuten allaolevista luvuista ilmenee:

Edelliseltä vuodelta jäljellä olevia	386
Vuoden varrella hoidettaviksi otettuja	87
Vuoden varrella poistettuja	118
Jäljellä seuraavaan vuoteen	355

Suurin osa näistä lapsista oli sijoitettuna kaupungin koulukoteihin. Varattomat tylsämieliset, kuuromykät sekä raajarikkoiset ja kaatuvatautiset lapset olivat, mikäli kunnan velvollisuus oli huolehtia heidän koulunkäynnistään, lastensuojelulautakunnan toimesta sijoitetut heille sopiviin laitoksiin ja pienehkö määrä lapsia oli elätteellä lastenhoitolaitoksissa tai yksityis-henkilöiden luona, niinkuin allaoleva yleiskatsaus lähemmin osoittaa:

	Suomenkielisiä.			Ruotsinkielisiä.			Kaik- kiaan.
	Poikia.	Tyttöjä.	Yht.	Poikia.	Tyttöjä.	Yht.	
Kaupungin omissa laitoksissa	242	54	296	66	21	87	383
Muissa lastenhoitolaitoksissa ja aistivalliskouluissa	34	18	52	12	6	18	70
Yksityiskodeissa	4	6	10	5	5	10	20
Yhteensä	280	78	358	83	32	115	473

Lasten vanhempien säätty tai ammatti näkyy seuraavista luvuista:

	Luku.	%.
Ammattitaidottomia työläisiä	286	60.5
Tehdas- ja ammattitaitoisia työläisiä	133	28.1
Pikkuliikkeen harjoittajia ja palvelusmiehiä	45	9.5
Virkamiehiä ja tehtailijoita	9	1.9
Yhteensä	473	100.0

Avioliitossa syntyneitä oli 314 eli 66.4 % ja avion ulkopuolella 159 eli 33.6 %.

Vuonna 1926 oli kaikkiaan 56 lautakunnan hoidokkia sijoitettuna allamainituissa aistivalliskouluissa y. m. sellaisissa laitoksissa:

	Uusia.	Eronneita.	Jäljellä vuo- den lopussa.
Porvoon kuuromykkäin koulussa	—	—	2
Turun kuuromykkäin koulussa	2	1	7
Pietarsaaren kuuromykkäin koulussa	—	—	1
Raajarikkoisten työkoulussa	1	1	7
Perttulan tylsämielisten kasvatustilaksessa	8	3	13
Toivolalan tylsämielisten kasvatustilaksessa Muhoksella	4	—	4
Sortavalan diakonissalaitoksessa	3	1	8
Helsingin diakonissalaitoksessa	1	1	—
Helsingin kaup. kunnan sairaaloissa	2	3	2
Toivolalan koulukodissa	—	—	1
Yksityisessä kasvatustilaksessa	1	1	—
Yhteensä	22	11	45

Näitä paitsi oli lautakunnan luetteloissa 16 sellaista tylsämielistä, joiden puolesta oli lähetetty sisäänpääsyanomus ja maksusitoumus Perttulaan tai muihin tällaisille lapsille sovellettuihin hoitolaitoksiin, mutta joita ei laitoksissa vallitsevan tilanpuutteen vuoksi ole voitu niihin sijoittaa. Myöhemmin sai kuitenkin 6 tällaista tyttöä hoitopaikan valtion äskettäin Laukaalla avaa-
massa Kuhankosken tyttökodissa.

Vastaanotto-, ja ammattioppilaskoti. Lautakunnan huostaan otetuista lapsista koetetaan ensin vastaanottokodissa tehdä mahdollisimman tarkkoja havaintoja, jotta heidät voitaisiin sittemmin erilaisten luonteenomaisuuksiensa ja siveellisen laatunsa perusteella sijoittaa kullekin parhaiten soveltuvaan laitokseen tai yksityiseen kasvatuskotiin. Käytökseltään moitteettomat lapset voivat vastaanottokodissa asuen käydä kaupungin kansa- ja ammatti-kouluissa. Vastaanottokoti niinkuin ammattioppilaskotikin sijaitti Merikadun 19—21:ssä.

Ammattioppilaskoti taas tarjoaa asuntoa ja hoitoa sellaisille lautakunnan alaisista laitoksista kaupunkiin käsityöläisoppiin siirtyville hoido-
keille, joilla ei ole kunnollista omaa kotia ja jotka eivät yksikseen jätettyinä voisi vielä tulla elämässä omin neuvoin toimeen.

Vastaanotto- ja ammattioppilaskodin johtajana toimi opettaja M. Tuokko, emännöitsijänä neiti N. Sederholm toukokuun 20 p:n ja siitä alkaen neiti E. Mäiseli sekä hoitajattarena neiti I. Jääskeläinen. Ammattioppilaskotia hoiti neiti A. Davidsson. Tätä paitsi oli kaikilla osastoilla yhteisesti 1 keittä-jätär ja 2 palvelijatar.

Hoidokkeja oli vuonna 1926 vastaanottokodissa kaikkiaan 193, niistä 73 suojeluskasvatusta tarvitsevaa lasta ja 120 köyhäinhoidollista lasta. Ammattioppilaskodissa oli 39 hoidokkia.

Koulukodit. Vuoden 1926 alussa oli kaupungilla maaseudulla seuraavat 7 oppilasasuntoloilla varustettua kouluikäisten lasten kasvatustilausta, joista osa vuoden kuluessa lakkautettiin tai yhdistettiin toisiin laitoksiin ja joiden nimi kaupunginvaltuuston maaliskuun 31 p:nä tekemällä päätöksellä muu-
tettiin koulukodeiksi.

Bengtsärin koulukoti siihen kuuluvine mautiloineen Bromarvin pitäjässä oli kaksikielinen ja tarkoitettu korkeintaan 95 ylemmän kansakoulun tai jatkokoulun ikäasteella olevalle pojalle. Toimihenkilökuntaan kuuluivat johtaja Hj. Ekholm, suomenkielisen osaston opettaja T. N. Oksanen, ruotsin-
kielisen osaston opettaja K. A. Collén ja kummankielisten jatkoloukkain opettaja V. Müller, joista opettaja Collén syyskuun 1 p:n sotapalveluksen vuoksi oli virkavapaana, sijaisena opettaja E. A. Nygrén. Veistonopettajana oli A. I. Johansson ja emännöitsijänä H. A. Malmström. Näitä paitsi oli laitoksessa 3 lastenhoitajatar, suutari ja räätäli, puutarhuri, karjakko ja maataloustöiden johtaja, jotka antoivat samalla käytännöllistä opetusta eri käsityöammateissa, lämmittäjä samalla seppä ja kalastaja, tallimies, renki, 2 pesijää, leipoja ja 3 palvelijatar.

Tavolan koulukoti Nummen pitäjässä, joka aikaisemmin voi ottaa vastaan korkeintaan 30 kehityksensä puolesta ylempään kansakouluun soveltuvaa suomenkielistä poikaa, järjestettiin kaupunginvaltuuston maaliskuun 31 p:nä tekemän päätöksen mukaisesti syyskuun 1 p:stä alkaen hoitolaksi korkeintaan 20 henkisesti vajakykyiselle pojalle. Johtaja-opettajana oli J. Jokinen; emännöit-
sijänä ja samalla hoitajattarena toimi neiti M. Leppäniemi, apunaan 1 palvelijatar.

Ryttylän koulukoti omine maatalouksineen Hausjärvellä oli aikaisemmin tarkoitettu korkeintaan 95 suomenkieliselle pojalle, laajentui toimeenpannussa

koulukotien keskityksessä kaupungin suurimmaksi lastenhuoltolaitokseksi, joka uuden koulu- ja asuntolarakennuksen vuoden lopulla valmistuttua voi ottaa vastaan 140 ylemmän kansakoulun ja jatkokoulun ikäasteella olevaa suomenkielistä poikaa. Tätä laitosta suunniteltaessa on kiinnitetty erikoista huomiota mahdollisimman monipuolisen ja tehokkaan ammattiopetuksen järjestämiseen.

Laitoksen johtajana oli T. Rönkä, opettajina K. Ahtinen ja Vanjoelta kesäkuun alussa siirtynyt T. Reino sekä opettajattarena L. Lidman elokuun 1 p:n, ja sen jälkeen L. Kivekäs sekä veistonopettajana L. Keinänen ja metallitöiden opettajana V. Nuotio ja laitoksen emännöitsijänä A. Ilkka. Näitä paitsi kuuluivat Ryttylän toimihenkilökuntaan 5 lastenhoitajatar, suutari- ja räätälimestari, puutarhuri, maataloustöiden johtaja, karjakko, tallimies, 2 muonamiestä, keittäjätär, leipoja, 2 palvelijaa ja 2 pesijätärtä.

Toivoniemen koulukoti omine mautiloineen Lohjan pitäjässä oli tarkoitettu 40 suomenkieliselle tytölle. Toimihenkilökuntaan kuuluivat seuraavat henkilöt: johtajatar L. Ridvall, opettajatar I. Pesonen, emännöitsijä, samalla taloustöiden ohjaaja, T. M. Kalliosaari sekä hoitajatar ja samalla käsitöiden opettajatar H. Koivisto. Näitä paitsi oli laitoksessa maataloustöiden johtaja, karjakko, tallimies, 2 muonamiestä ja palvelija, joka toimi samalla puutarhurina.

Vanjoen koulukoti Vihdissä, joka oli tarkoitettu korkeintaan 50 suomenkieliselle pohjalle, yhdistettiin kaupunginvaltuuston maaliskuun 31 p:nä tekemällä päätöksellä kesäkuun 1 p:stä lukien Ryttylään, jonne sen toimihenkilöistä siirtyivät johtaja T. Reino, hoitajatar E. Roselius ja 1 palvelija. Vanjoen emännöitsijän toimi oli jo edellisen vuoden lopussa lakkautettu ja opettajatar L. Raippalinnalla erosi sanotun laitoksen Ryttylään siirtyessä toimestaan, saatuaan kaupungin hallinnolta palvelusvuosiaan vastaavan eläkkeen.

Sjörtorpin koulukoti Finbyssä, joka oli alkujaan tarkoitettu korkeintaan 40 ruotsinkieliselle tytölle, lakkautettiin vuosi vuodelta vähentyneen oppilasmäärän vuoksi syyskuun alussa ja sen jäljelläolevat 17 hoidokkia sijoitettiin osittain toimipaikkoihin, osittain Toivolan koulukotiin. Laitoksen toimihenkilöt johtajatar E. Antin, opettajatar A. Packalén, emännöitsijä E. Ekroth ja lastenhoitajatar A. Sederström sekä näitä avustanut palvelijatar erosivat tällöin kaupungin palveluksesta ja myönnettiin johtajatar Antinille sairauden perusteella eläke.

Toivolan koulukodista Helsingin pitäjässä seuraa selostus myöhemmin (ks. siv. 14).

Opetus koulukotien kouluissa oli järjestetty Helsingin kaupungin kansakoulujen ohjesäännön 27 §:n mukaisesti, mikäli mahdollista noudattaen kaupungin kouluille vahvistettuja opetussuunnitelmia. Ylemmän kansakoulun oppijakson suorittaneille oppilaille järjestettiin jatko-opetusta Bengtsärin, Ryttylän, Toivoniemen ja Sjörtorpin laitoksissa; kahdessa ensinmainitussa laitoksessa pantiin tällöin pääpaino puusepä-, suutarin-, räätälin-, sepän- ja puutarhurinammattiin kuuluvien töiden oppimiseen, kun taas Toivoniemen ja Sjörtorpin jatkokouluissa pääasiallisesti opetettiin käsitöitä ja kotitaloudenhoitoa. Myöskin Toivolan koulukodissa oli lapsilla tietopuolisen opetuksen ohella tilaisuus saada harjoitusta käytännöllisissä kotiaskareissa ja puutarhahoidossa.

Koulukotien oppilasmäärä oli helmikuun 1 p:nä 1927 254, josta Bengtsärissä 71, Tavolassa 17, Ryttylässä 129 ja Toivoniemessä 37.

Sukupuolen ja äidinkielen mukaan oppilaat jakautuivat seuraavasti:

	Suomi.	Ruotsi.	Yhteensä.
Poikia	174	43	217
Tyttöjä	37	—	37
Yhteensä	211	43	254

Oppilaiden jakautuminen syntymäpaikan mukaan näkyy allaolevasta yhdistelmästä:

Helsinki	205	Muut Suomen kunnat	30
Helsingin pitäjä	6	Ulkomaat	3
Muut Uudenmaan läänin kunnat	10	Yhteensä	254

235:llä eli 92.5 %:lla oppilaista oli koti Helsingissä.

Oppilaiden ikä vaihteli 7:stä 19 vuoteen, kuten allaolevista luvuista tarkemmin ilmenee:

7 vuotta	1	14 vuotta	27
8 »	1	15 »	50
9 »	3	16 »	50
10 »	7	17 »	34
11 »	18	18 »	10
12 »	20	19 »	2
13 »	31	Yhteensä	254

Lasten vanhemmat olivat 238 tapauksessa työläisiä, 15 tapauksessa pienammatinharjoittajia ja palveluskuntaa sekä 1 tapauksessa virkamiehiä.

Oppilaiden käytöksen huolellinen valvominen laitoksissa on erittäin tärkeä asia. Tyydytyksellä voidaankin merkitä, ettei hoidokkien käytöksessä, pienempiä hairahduksia ja muutamia karkausyrityksiä lukuunottamatta, ole suurin piirtein katsoen ollut vakavampaa muistuttamisen aihetta. Asianomaisten johtajain kuukausittain lautakunnan kansliaan lähettämien arvoselujen mukaan on allamainitusta yhdistelmästä näkyvä prosenttimäärä kaikista oppilaista vuonna 1926 käyttäytynyt hyvin, tyydyttävästi tai huonosti:

	Bengtsår.	Tavola.	Ryttylä.	Toivoniemi.	Vanjoki.	Sjötorp.
Hyvin	84	95	82	79	82	93
Tyydyttävästi	10	—	13	13	17	6
Huonosti	6	5	5	8	1	1
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

Terveydentila oli yleensä hyvä niinkuin seuraavat tiedot oppilaiden sairauden takia laiminlyömistä työpäivistä osoittavatkin:

	Bengtsår.	Tavola.	Ryttylä.	Toivoniemi.	Vanjoki.	Sjötorp.
Tammikuu	51	—	24	—	—	—
Helmikuu	63	—	42	—	11	—
Maaliskuu	59	1	8	—	51	—
Huhtikuu	69	—	13	6	31	—
Toukokuu	98	—	—	—	—	—
Kesäkuu	10	—	—	32	—	—
Heinäkuu	—	—	—	10	—	—
Elokuu	21	—	—	—	—	—
Syyskuu	24	—	6	—	—	—
Lokakuu	25	—	1	—	—	—
Marraskuu	40	—	9	—	—	—
Joulukuu	41	—	—	4	—	—
Yhteensä	501	1	103	52	93	—

On yleensä osoittautunut vaikeaksi, varsinkin lautakunnan kansliasta käsin, saada lähempiä tietoja lautakunnan entisten hoidokkien oloista ja elämänvaiheista heidän erottuaan lautakunnan hoidosta. Ne tiedot, joita heidän kirjeenvaihdostaan tai muusta yhteydestään laitosten johtajain ja johtajattarien sekä aikaisempain kasvatuskotiensa kanssa on näiden välityksellä saatu, ovat säännöllisesti merkityt asianomaisten kansliassa säilytettäviin asiakirjoihin. Vaikkakaan ne eivät riitä täydellisen tilaston esittämiseen, voidaan kuitenkin varmuudella sanoa, että valtava enemmistö pääkaupungin koulukotien entisistä oppilaista on kehittynyt hyödyllisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Toiselta puolen täytyy ikävällä mainita, että vankeinhoitohallituksesta sosialiministeriön lastensuojelutoimiston välityksellä saapuneiden ilmoitusten mukaan on 5 Bengtsårin ja 2 Toivoniemen aikaisempaa hoidokkia ollut vuoden 1926 aikana suorittamassa oikeuden varkaudesta, irtolaisuudesta, pahoinpitelystä ja spriinkuljetuksesta tuomitsemaa vankeusrangaistusta. Vuoden 1926 kuluessa poistetusta 118 oppilaasta on kansliaosasto saanut seuraavat tiedot:

Opintojaan jatkaa	
ammattikouluissa y. m. kursseilla	25
Toimii käytännöllisellä alalla:	
puusepäntöissä	2
metalliverstaissa	8
eril. käsityöoppilaana	18
liikeapulaisena	3
renkinä tai palvelijattarena	32
tehdastyöläisenä	13
ulkotyöläisenä	2
muissa toimissa	14
Kuollut	1
	Yhteensä 118

Alaikäiset lainrikkojat. Poliisi- ja oikeusviranomaisten käsiteltäväksi joutuneita alaikäisiä lainrikkojia oli heidän asiainsa tutkintoaikana lautakunnan hoidossa toimintavuoden kuluessa 6, yhteensä 180 päivää. Näistä on sosialiministeriön lastensuojelutoimisto suorittanut valtion osuutena ruokarahoja 1,800 markkaa ja heille varatun hoitolan kunnossapitokustannuksia 15,760 markkaa eli yhteensä 17,560 markkaa.

Lahjoitusrahastot. Lastensuojelulautakunnalle kuuluivat allamainitut lasten hyväksi lahjoitetut, rahatoimikonttorin hoidossa olevat rahastot, joiden pääoma ja käytettävissä olevat korkovarot joulukuun 31 p:nä 1926 nousivat seuraaviin määriin: Adolf Holmgrenin lahjoitusrahasto turvattomille äideille ja lapsille, pääoma 40,000 markkaa ja käytettävissä olevat korkovarot 3,350 markkaa; Merikapteeni Lars Albert Grönholmin rahasto Helsingin turvattomille lapsille, pääoma 6,020 markkaa ja käytettävissä olevat korkovarot 326:44 markkaa; Bergman puolisoitten lahjoitusrahasto jatko-opetuksen hankkimiseksi turvattomille lapsille, pääoma 61,000 markkaa ja käytettävissä olevat korkovarot 3,671:24 markkaa.

Lastensuojelurahastoihin kuuluu myöskin aviopuolisoiden Gustaf ja Maria Hyvösen tuokokuun 21 p:nä 1921 tehdyllä keskinäisellä testamentilla soittain rahassa ja osittain kiinteistöosakkeina Helsingin kaupungille lahjoit-

tama omaisuus, josta jo on kaupungin hallussa yli 1 ½ miljoonaa markkaa, jolla lahjoittajain määräyksen mukaan ylläpidetään vuoden 1925 lopulla Kotkankadun n:ossa 14 avattua lastenkotia hätäikärsiville suomea tai ruotsia puhuville lapsille. Kaupunginvaltuuston vuonna 1924¹⁾ vahvistaman johtosäännön mukaisesti hoitaa tämän lastenkodin hallintoa lastensuojelulautakunnan valvonnan alainen viisijäseninen johtokunta, jonka lautakunta valitsee kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tähän johtokuntaan kuuluivat kertomusvuonna kaupunginlääkäri F. Hisinger, kansakoulujen taloudenhoitaja S. Ojanne, lastentarhanjohtajatar I. Poppius, tarkastajatar M. Sillanpää ja varatuomari L. Silvenius, joista tarkastajatar Sillanpää toimi johtokunnan puheenjohtajana.

Uusia rakennuksia ja suurempia korjaustöitä. Toimintavuoden aikana kaupungin lastenhuoltolaitoksissa suoritetuista rakennus- ja korjaustöistä mainittakoon Toivoniemen halko- ja kalustovajan laajennus sekä sirkkelisahan suojus, mitkä tulivat maksamaan 19,987: 85 markkaa, Ryttylän puuvaja ja heinälato, arvoiltaan 23,837: 25 markkaa ja 22,936: 80 markkaa, joiden yhteissumma, 66,761: 90 markkaa, suoritettiin lautakunnan menoarvioon näitä varten varatusta 67,000 markan suuruisesta määrärahasta. Vuoden lopulla valmistui niinkään Ryttylässä jo edellisenä vuonna alulle pantu uusi koulu- ja asuntolarakennus, tullen maksamaan 1,706,566: 64 markkaa, mikä suoritettiin yleisten töiden hallituksen menoarvioon tarkoitusta varten merkitystä 1,947,000 markan määrärahasta. Viimeksimainitun rakennuksen sekä Ryttylän halkoliiterin aiheuttamista kustannuksista on valtio suorittanut puolet. Sitäpaitsi suoritti rakennuskonttori omilla määrärahoillaan eri lastenhuoltolaitoksissa tavanmukaisia vuosikorjauksia.

Turvattomain lasten osasto työskenteli edelleen kahtena alajaostona, joista toinen huolehti aviottomista ja toinen köyhäinhoidollisista lapsista. Aviottomain lasten jaoston toimihenkilöiden tärkeimpänä tehtävänä on ollut aviottomain lasten tiedusteleminen ja luetteloiminen, valmistavan tutkimuksen toimeenpano lapsiin ja niiden äiteihin nähden, lasten sijoittaminen hoitokoteihin, hoidon valvominen, äitien opastaminen lasten hoidossa, isyyden tutkiminen ja elatussopimuksien tekeminen sekä elatusavun periminen. Jaoston huostaan otettujen, valvonnan tai tiedustelun alaisten lasten luku oli seuraava:

	Alle 2 vuoden. 2—17 vuotiaita.		Yhteensä.
Edelliseltä vuodelta jäljellä olevia	361	2,023	2,384
Uusia hoidokkeja	286	59	345
Poistettuja	125	189	314
Jäljellä vuoteen 1927	394	2,021	2,415

Valmistavan tutkinnon uuden aviottomain lasten luetteloon merkityn lapsen äidin kanssa on toimittanut naistarkastaja. Siinä on merkitty tarpeelliset tiedot lapsesta, äidistä ja isästä sekä ne todisteet, mitä äiti voi esittää isyyden selvillesaamiseksi. Näihin tietoihin perustuvat allaolevat yhdistelmät, jotka valaisevat vuoden lopussa jäljellä olevien lasten vanhempain siviilissäätystä ja ikää sekä ammattia tai säätyä:

¹⁾ Ks. 1924 vuod. kunnalliskert. siv. 146.

Äitien siviilisäätö:		Isien siviilisäätö:	
Naimattomia	2,035	Naimattomia	1,391
Leskiä tai laillisesti eronneita	147	Leskimiehiä tai laillisesti eronneita	99
Naineita	69	Naineita	171
Tuntematon.....	164	Tuntematon.....	754
	<hr/>		<hr/>
Yhteensä	2,415	Yhteensä	2,415

Äitien ikä:		Isien ikä:	
16—20 vuotiaita	251	16—20 vuotiaita	88
21—25 »	756	21—25 »	429
26—30 »	595	26—30 »	401
31—35 »	363	31—35 »	210
36—40 »	167	36—40 »	156
41— »	64	41—50 »	90
Tuntematon.....	219	51— »	24
	<hr/>	Tuntematon	1,017
Yhteensä	2,415	Yhteensä	2,415

Äitien ammatti:		Isien ammatti:	
Palvelijattaria	847	Tehdastyöläisiä	635
Tehtaissa työskent. naisia	545	Käsityöläisiä	316
Ompelijattaria ja modisteja ..	206	Ulkotyöläisiä	226
Konttoristeja ja myymäläapulaisia	173	Sotilaita ja aliupseereja	130
Ulkotyöläisnaisia	153	Konttoristeja ja myymäläapul.	126
Pesijättäriä ja siivoojattaria ..	94	Renkejä ja ajomiehiä	110
Tarjoilijattaria	68	Pikkuelink. harj. y. m. palv. miehiä	106
Kylvettäjiä ja hieroja	19	Virkamiehiä, suurliikkeen, harj.	81
Kaupustelijoita y. m. pikkuelinkeinon harj.	18	Talonpoikia y. m.	62
Sairaanhoidtajattaria	13	Merimiehiä	56
Raitiovaunun konduktöörejä ..	12	Poliiseja	43
Taiteilijoita.....	1	Opiskelijoita	34
Ilman varsinaista tointa olevia	266	Upseereja	16
	<hr/>	Raitiovaununkuljettajia	15
Yhteensä	2,415	Taiteilijoita	13
		Viinureita	6
		Lääkärejä	3
		Ilman varsinaista tointa olevia	437
		Yhteensä	2,415

Lasten sijoittamisessa äitejä avustivat naistarkastajat, jotka yksityisesti kyselemällä ja sanomalehdissä ilmoittamalla koettivat hankkia kasvatuskoteja. Hoitokustannukset — 300—400 markkaa kuukaudelta — tuottivat kuitenkin varattomille äideille suuria vaikeuksia lastensa sijoittamisessa.

Aviottomain lasten hoitoa valvoivat naisopastajat, jotka pitkin vuotta kodeissa käyden seurasivat lasten ruumiillista ja henkistä kehitystä sekä antoivat äideille ohjeita lasten käsittelemisessä ja hoidossa. Määrätyissä tapauk-

sisä he veivät lautakunnan kasvattilastenhoitoa valvovan lääkärin mukanaan kasvatuskotiin, varsinkin silloin, kun lapsen ruumiillinen kehitys oli sellainen, että opastajat katsoivat hänen olevan erikoishoidon tarpeessa. Opastajat, joiden kodeissa käyntien luku vuonna 1926 nousi 9,076:en, joista 1,397 turhaankäyntiä ja 7,679 todellista tarkastuskäyntiä, antoivat toiminnastaan seuraavat tiedot:

Äitinsä luona olleet lapset saivat:		Kasvatusäidin luo sijoitetut lapset saivat:	
	%.		%.
hyvän hoidon	49.0	hyvän hoidon	52.1
suhteell. hyv. hoid.	48.2	suhteell. hyv. hoid.	47.1
epättydyttäv. hoid.	2.8	epättydyttäv. hoid.	0.8
<u>Yhteensä</u> 100.0		<u>Yhteensä</u> 100.0	

Äidin koti oli:		Kasvatusäidin koti oli:	
hyvässä kunnossa	43.4	hyvässä kunnossa	52.5
suht. hyv. kunnossa	51.0	suht. hyv. kunnossa	46.7
epättydytt. kunnossa	5.6	epättydytt. kunnossa	0.8
<u>Yhteensä</u> 100.0		<u>Yhteensä</u> 100.0	

Jaoston hoidokeista kuoli vuoden 1926 kuluessa 30, joista kuollessaan oli:

Äidin hoidossa	9	Kasvatuskodissa	2
Sairaalassa	14	Tuntem. paikassa	1
Lastenkodissa	4	<u>Yhteensä</u>	30

Kuolleista lapsista oli 19 lasta alle 1 vuoden, 6 lasta 1—2 vuotiaita, 2 lasta 4 vuotiaita, 1 lapsi 5 vuotias, 1 lapsi 9 vuotias ja 1 lapsi 15 vuotias. Lasten jakautuminen kuolemansyyin mukaan näkyy allaolevasta yhdistelmästä:

Keuhkokuume	9	Tapaturma	2
Keuhkokatarrat	3	Keuhkotuberkuloosi	1
Syynnäinen syfilis	3	Keuhkopussintulehdus	1
Vatsa- ja suolikatarri sekä suolitulehdus	3	Veritulppa	1
Aivotuberkuloosi	2	Ruusku	1
Syynnäinen heikkous	2	Septicaemia	1
		Aivotulehdus	1
		<u>Yhteensä</u>	30

Alle vuoden vanhojen lasten kuolevaisuus muihin edellämainittuihin kuolleisiin alaikäisiin verrattuna oli 63.3 %.

Isyyden lopullisen selvittämisen toimitti lastenvalvoja niiden tiedonantojen johdolla, joita äidit olivat antaneet lastensa isistä. Nämä selvittelyt tapahtuivat tavallisesti yhteisten neuvottelujen kautta, joita lastenvalvoja piti vanhempien kanssa. Useimmassa tapauksessa johtivat neuvottelut sovintoon, jolloin lasten elättämisestä tehtiin kirjalliset elatussopimukset, jotka holhouslautakunta aviottomista lapsista annetun lain nojalla vahvasti noudatettavaksi. Riidanalaisissa tapauksissa jätettiin elatusasia oikeuden ratkaistavaksi ja

muutamissa tapauksissa täytyi asia todistajien puutteessa jättää sikseen. Toisilla paikkakunnilla asuviin isiin nähden käytettiin isyyden selvittämisessä sen paikkakunnan lastenvalvojan apua, missä eläköllä kaipaavan lapsen isä oleskeli. Samanlaista vuoropalvelusta sai myös Helsingin kaupungin lastenvalvoja suorittaa vastaavissa tapauksissa. Lastenvalvojan suorittama työ sekä saavutukset isyyden selvittämisessä ilmenevät allaolevasta tilastosta:

Isyys selvitetty	144
Todistuksen puutteessa rauenneita tapauksia	10
	<u>Yhteensä 154</u>

Aikaansaatuisten sopimusten yhteismäärä oli 94, joista 92 tehtiin henkilöisesti kansliassa ja 2 kirjenvaihdon kautta. Vuonna 1926 oli 82 tapausta tuomioistuimen käsiteltävänä: näistä ratkaistiin vuoden kuluessa 67, kun taas 15 jätettiin ratkaisematta seuraavaan vuoteen. Helsingissä asuvien isien kanssa tehtiin muiden paikkakuntain lastenvalvojien anomuksesta sopimuksia 12 tapauksessa.

Lastenvalvoja peri kertomusvuonna elatusavustuksia ¹⁾ 609,071: 93 markkaa, joista 544,873: 93 markkaa oli isien ja 64,198 markkaa äitien suorittamia avustuksia. Varattomien äitien ja heidän lastensa tilapäiseksi avustamiseksi oli lastenvalvojan käytettäväksi varattu 50,000 markan määräraha, josta 48,400: 79 markkaa vuoden kuluessa käytettiin. Tästä summasta jaettiin kotikävijäin esityksestä 20,787: 89 markan arvosta valmiita vaatekappaleita lähinnä sellaisia tarvitseville lapsille ja loppuerästä suoritettiin, paitsi eläkejutuista aiheutuneita todistajapalkkioita, lapsensa kanssa suurimmassa ahdingkotilassa oleville äideille tilapäisesti pieniä rahallisiakin avustuksia. Samalle henkilölle annetun avustuksen suuruus vaihteli 25 markasta 300 markkaan, tehden keskimäärin 114 markkaa. Edellämäinitun rahamäärän lisäksi jaettiin Adolf Holmgrenin lahjoitusrahaston korkovaroista yhteensä 1,850 markkaa 100—300 markan suuruisina kehoituspalkintoina lapsensa hyvin hoitaneille imettäville äideille.

Kertomusvuonna oli lastenvalvojan holhouksen alaisena 49 lasta, joista 46 edelliseltä vuodelta siirtynyttä.

Vuoden 1926 aikana voitiin yhteensä 27 aviotonta lasta sijoittaa ottolapsiksi hyviin lapsirakkaisiin perheisiin. Näistä antoivat äidit vapaaehtoisesti luovutussitoumukset.

Köyhäinhoidollisten lasten jaosto. Lautakunnan huostaan otettuja köyhäinhoidollisia lapsia koetti näistä huolehtiva jaosto sijoittaa etupäässä yksityishoitoon, mutta koska varsinkaan hentojen pikkulasten maaseudulle lähettäminen ei ole lastenhoidon kannalta tarkoituksenmukaista eikä kouluikäisillekään lapsille ole aina heti sopivaa kasvatuskotia saatavissa, oli jaoston käytettävänä Oulunkylän ja Kullatorpan pikkulastenkodit sekä Toivolan koulukoti. Osa tilapäiseen hoitoon otettuja lapsia asui vastaanottokodissa.

Lastenkodit. Johtajattarena Oulunkylän pikkulastenkodissa, jossa oli sijaa 45 lapselle, oli neiti E. Boström, avustaan häntä 10 lastenhoitajataria, ompelijatar, keittäjä ja 2 palvelijaa.

¹⁾ Tähän summaan eivät sisälly niiden isien ja äitien avustukset, jotka asuvat yhdessä ja hoitavat lapsensa eivätkä ne isät, jotka maksavat suoraan äideille lapsiensa eläkkeet.

Kullatorpan lastenkodissa, jonka eri osastoilla on niinkään yhteensä 45 sijaa, toimi johtajattarena rouva E. Ahlgrén, ollen hänen apunaan 5 vakinaista ja 1 tilapäinen hoitajatar sekä ompelija, keittäjä ja 2 palvelijaa.

Toivolan, korkeintaan 90 lapselle tarkoitetun, koulukodin johtajana oli kansakoulunopettaja K. A. Kurkela, luokkaopettajattarena neiti A. S. Wecksell elokuun 1 p:n ja siitä lähtien neiti A. Järvinen sekä luokkaopettajana V. Uusivirta, avustaan heitä alemman kansakoulun oppilaitten ja heikkolahjaisten opetuksessa rouva L. Kurkela, joka samalla toimi hoitajattarena. Näitä paitsi työskenteli tässä laitoksessa 3 lastenhoitajatar, emännöitsijä, käsitöidenopettaja, ompelija, keittäjä, 3 palvelijaa, suutari sekä puutarhan ja maatalouden hoidossa tarvittavat henkilöt.

Lastenkotien silmälläpidosta huolehti lähinnä lastensuojelulautakunnan lastenhuoltotarkastaja, joka apulaisineen kodeissa käyden tarkkaili lasten hoitoa ja kasvatusta. Lasten terveydellisen puolen valvonta sekä ruokajärjestyksen määrääminen näissä kodeissa kuului lautakunnan lääkäreille, joiden toiminnasta tehdään selkoa tämän kertomuksen siv. 63*. Taloushoidossa on Oulunkylän ja Kullatorpan lastenkotien johtajattaria avustanut johtaja K. A. Kurkela.

Lasten sijoituksessa lastenkoteihin noudatettiin edelleen sitä periaatetta että samalla ikä- ja kehityskaudella olevat lapset, mikäli mahdollista, sijoitettiin samaan lastenkotiin. Eri kotien kesken jakautuivat lapset siten, että 0—3 vuotiaat olivat sijoitettuina Oulunkylän lastenkotiin, 3—7 vuotiaat Kullatorpan lastenkotiin ja 7—16 vuotiaat Toivolan koulukotiin ja vastaanottokotiin. Oulunkylän pikkulastenkodissa vallitsevan tilahtauden takia täytyi kuitenkin osa 3 v. nuoremmista lapsista sijoittaa toistaiseksi Kullatorppaan, mikä suuresti vaikeutti tämän lastenkodin toimintaa. Toivolan kodissa oli toiminnassa täydellinen ala- ja yläkansakoulu sekä heikkolahjaisempia varten erikoinen apuluokka. Vastaanottokotiin sijoitetut lapset kävivät kaupungin kansakouluissa.

Vuonna 1926 otettiin koteihin ja erosi niistä seuraavat määrät lapsia:

	Oulun- kylän lasten- koti.	Kulla- torpan lasten- koti.	Vastaan- ottokodin koulu- koti- osasto.	Toi- vola.	Yh- teensä.	Näistä: poi- kia.	tyt- töjä.
Vuodelta 1925 hoitoon jääneitä ..	42	38	29	87	196	129	67
Vuoden 1926 aikana hoitoon otettuja	65	94	91	92	342	188	154
Yhteensä	107	132	120	179	538	317	221

Näistä:

pääsi ottolapseksi	1	—	—	—	1	—	1
luovutettiin vanhemp. hoitoon ..	16	36	30	38	120	66	54
» toisen kunnan hoitoon ..	6	4	5	—	15	9	6
sijoitettiin yksityishoitoon	9	35	33	30	107	52	55
lähetettiin lastenhuoltolaitoksiin ..	22	8	19	5	54	32	22
» toiseen laitokseen	—	2	8	37	47	39	8
» sairaalaan	9	9	2	2	22	11	11
kuoli	—	2	—	—	2	2	—
Yhteensä poistettuja	63	96	97	112	368	211	157
Vuoteen 1927 jääneitä	44	36	23	67	170	106	64

Yksityishoitoon annettavia lapsia koetettiin, mikäli mahdollista, sijoittaa sukulaistensa luokse asumaan. Hoitokotien sopivaisuudesta hankittiin aina paikallisten asiamiesten tai köyhäinlaitoslautakuntain välityksellä tarkat tiedot. Samoin on lasten hoitoa niissä koitettu valvoa tarkastuksien kautta, joita lautakunnan paikallisasiamiehet tai muut luotettavat henkilöt neljästi vuodessa toimittivat, laatin kustakin tarkastuksesta erikoksen selostuksen sosialimministeriön köyhäinlaitotoimiston tähän tarkoitukseen hyväksymille kaavakkeille. Myöskin lastenhuoltotarkastajan apulainen koetti eri seuduille tekeillä tarkastusmatkoilla valvoa, että kasvatusta ja hoitoa kasvatuskodeissa on lasten ikä- ja kehityskautta vastaava. Kasvatuskodit olivat yleensä tyydyttäviä. Kaikki kouluijässä olevat hoitolapset saivat käydä kansakoulua, josta johtuvat koulumaksut lautakunta suoritti.

Paikallismiehinä toimivat rouva A. Charpentier-Espoossa, neidit M. Hoffman Kirkkonummella, V. Boxström Siuntiossa ja M. Malmgren Vihdissä, rouva M. Ekholm Helsingin pitäjässä, neidit H. Savimaa Tuusulassa ja A. Lindén Sipoossa, rouva S. Halmekytö Janakkalassa, neiti M. Kielomaa Nurmi-järvellä, rouvat S. Karhula Vähässäkyrössä ja L. Närvi Koskella T. l., neiti M. Auramo Marttilassa sekä rouvat E. Halonen Lapinlahdella ja A. Kukkonen Joroisissa.

Turvattomain lasten osaston elätteelle antamien lasten vaihtuminen näkyy allaolevista luvuista:

	Yksityi- siin lasten- koteihin sijoitettuja.	Kaupun- kiin sijoit- tettuja.	Maaseudulle sijoitettuja.	Yksityishoitoon sijoitettuja.
Vuodelta 1925 hoitoon jääneitä	—	544	1,133	1,677
Vuoden kuluessa hoitoon otettuja ..	516 ¹⁾	119	282	917
Yhteensä	516 ¹⁾	663	1,415	2,594

Näistä:

siirrettiin toiseen sijoituspaikkaan ..	25	17	55	97
luovutettiin vanhempainsa hoitoon ..	63	34	82	179
» toisen kunnan hoitoon ..	4	5	8	17
pääsi otollapiseksi tai luovutettiin				
yksityishoitoon	10	4	8	22
otettiin lastenkotiin	5	16	39	60
» koulukotiin	2	—	8	10
» toiseen laitokseen	4	—	6	10
» yksityisiin lastenkoteihin ..	—	171	246	417
» sairaalaan	1	1	1	3
poistettiin työkykyiseksi tultuaan ..	30	41	89	160
kuoli	4	3	3	10
Yhteensä poistettuja	148	292	545	985
Vuoteen 1927 jääneitä	368	371	870	1,609

Näistä oli:

poikia	166	159	471	796
tyttöjä	202	212	399	813

Sotaorpoja oli kaikista hoitolapsista yhteensä 173.

¹⁾ Näistä oli 417 lasta ennen rekisteröity kaupunkiin tai maaseudulle sijoitettuna.

Maaseudulle hoitoon annettujen lasten sijoitusalueet selviävät seuraavasta luettelosta:

	Vuodelta 1925 jääneitä.	Vuonna 1926 hoitoon otettuja.	Vuonna 1926 pois-tettuja.	Vuoteen 1927 jää-neitä.		Vuodelta 1925 jääneitä.	Vuonna 1926 hoitoon otettuja.	Vuonna 1926 pois-tettuja.	Vuoteen 1927 jää-neitä.
Espoo	150	18	120	48	Koski T. I.	6	1	4	3
Kirkko-					Marttila ..	3	—	1	2
nummi ..	67	15	12	70	Lapinlahti	9	1	1	9
Siuntio	43	5	11	37	Joroinen ..	5	—	3	2
Vihti	100	19	33	86	Droppen				
Helsingin					(lastenkoti)	82	41	123	—
pit.	88	15	25	78	Erikunnat ¹⁾	395	122	146	371
Tuusula ..	59	13	41	31	Yhteensä	1,133	282	²⁾ 545	870
Sipoo	67	3	12	58	Näistä:				
Janakkala	4	—	2	2	poikia	577	149	255	471
Nurmijärvi	40	5	6	39	tyttöjä	556	133	290	399
Vähäkyrö	15	2	5	12					
Ylivieska ..	—	22	—	22					

Yksityiskoteihin suoritettut hoitomaksut ovat vaihdelleet lasten iästä, hoitopaikasta, kasvatusvanhempain sukulaisuudesta y. m. asiaan vaikuttavista seikoista riippuen, kaupungissa 180 markasta 300 markkaan ja maaseutupaikissa 100 markasta 250 markkaan lasta kohden kuukaudessa, tehden keskimäärin lähes 2,160 markkaa vuodessa. Laskettuna tähän lisäksi vieraiden kuntien velkomat koulumaksut sekä sairashoitokustannukset ja vaateavustukset, ovat lautakunnan yksityishoitoon sijoittamat 1,610 lasta tulleet maksamaan yhteensä ³⁾ 3,781,130: 53 markkaa eli keskimäärin 2,348: 53 markkaa kutakin lasta kohden.

Nuorisonhuolto-osasto. Toimintavuoden kuluessa on osastolle ilmoitettu koulusta poisjäämisen takia 416 lasta. Näistä palasi kansakouluun 98. Suoritettut tutkimukset osoittivat, että muut lapset olivat keskeyttäneet koulunkäyntinsä seuraavista syistä:

Siirtyneet toiseen kouluun	49
Olivat ansiotyössä	79
» muuttaneet paikkakunnalta	129
Oli kuollut	5
Sairauden takia	19
Esitetty otettavaksi lautakunnan hoitoon	25
Vanhempain tahdosta	2
Tuntematon syy	10
Yhteensä	318

Toimintavuonna oli osaston käytettävänä 7,500 markan suuruinen määräraha rautatielippujen hankkimiseksi varattomille lapsille, jotka lähetettiin maalle viettämään kesää siellä asuvien omaistensa luona. Köyhäinhuollon

¹⁾ Näillä tarkoitetaan kuntia, joihin ei ole asetettu erityisiä asiamiehiä, vaan joissa lapset ovat asianomaisten köyhäinhuoltoviranomaisten silmälläpidon alaisia. — ²⁾ Näistä jäljelle 246 lasta merkittyinä lautakunnan rekisteriin yksityisiin lastenkoteihin elätellee annetuiksi. — ³⁾ Köyhäinhuoltolautakunnan maksukykyisiltä vanhemmilta takaisin perimää korvauserää ja valtiolta sotaorpojen huollosta saatua avustusta lukuunottamatta.

mainittuja lippuja lapsilleen anoneiden vanhempain varattomuudesta antaman lausunnon perusteella jaettiin 212 lapselle meno- ja paluulippu.

Niille lapsille, joilla ei ollut sukulaisia maaseudulla, toimitti osasto kirjellisten tiedustelujen ja sanomalehti-ilmoitusten avulla kesäkoteja, jossa työssä kenraali Mannerheimin lastensuojeluliitto ja yhdistys Koteja kodittomille lapsille antoivat hyväntahtoista apuansa. Kaikkiaan sai täten 259 lasta ilmaisen kesäviettopaikan. Kesäkoteihin lähetettyjen lasten ikä vaihteli 6—17 vuoteen; useimmat olivat yli 10 vuoden.

Osasto hoiti kertomusvuonnakin lautakunnan käytettäväksi luovutettua viljelysmaata Kumtähdessä, jonka kunnossapitoon lautakunnan menosääntöön oli hyväksytty 10,000 markan suuruinen määräraha. Tämä alue jaettiin viljelyspalstoina sellaisille huonoissa asunto-oloissa eläville köyhille perheille, joissa on useita lapsia, tarkoituksessa, että lapset auttamalla vanhempiaan näiden palstojen viljelemisessä ja hoidossa saisivat sopivaa kesäaskartelua raittiissa ulkoilmassa. Tällaisia palstoja jaettiin 101 kpl ja oli niitä saaneiden perheiden yhteinen lapsiluku 406. Tämän lisäksi seuraavat yhdistykset järjestivät yhteensä 251 lapselle kouluopettarhatoimintaa, jota osasto valvoi ja jota varten kaupunki myönsi avustusta: Helsingin opettajaliitto 104 suomenkieliselle lapselle; Finlands allmänna svenska folkskolläro- och lärarinneförening nimisen yhdistyksen Helsingin piiri 47 ruotsinkieliselle lapselle sekä Helsingin nuorten miesten kristillinen yhdistys 100 kengänkiillottajapojalle. Niissä lapset viljelivät opettajan johdolla juurikasveja, vihanneksia ja kukkia saaden syksyllä sadon omakseen. Työn lomassa urheiltiin ja käytiin uimassa.

Valtuuston tarkoitukseen myöntämällä 12,500 markan määrärahalla järjesti nuorisonhuoltaja kaupungissa kesänsä viettäville nuoremmille lapsille kaksi leikkikenttää. Toinen kenttä sijaitsi Eläintarhassa Borgströmin patsaan edustalla olevalla nurmikolla ja toinen Vallilassa Elimäenkadun vieressä, joissa kummassakin kaksi leikinjohtajaa oli toimessa kesäkuun 5 p:stä elokuun 5 p:ään. Lasten lukumäärä nousi Eläintarhan kentällä 369:än, ollen keskimäärin 86 ja korkein määrä 186 lasta kutakin toimintapäivää kohden. Vallilan kentälle oli ilmoittautunut 294 lasta ja oli siellä keskimäärä 80 ja korkein määrä 181 kutakin päivää kohden. Leikkikenttien ohjelmissa oli erilaisia laulu- ja liikuntoleikkejä, urheiluharjoituksia ja kilpailuja urheilumerkkien saamiseksi, satujen kertomista, uintimatkoja, retkeilyjä y. m. s.

Alaikäisten katuammattilaisten toiminnan järjestely ja silmälläpito kuuluu nuorisonhuoltajan tehtäviin ja on hän tässä asiassa ollut yhteistoiminnassa näiden ammattilaisten vakinaisten kaitsijain kanssa. Kengänkiillottajiksi pyrki 229 poikaa, joista hyväksyttiin 94. Näistä oli kansakoulun läpikäyneitä 9, kansakoulussa vielä olevia 83 ja oppikoululaisia 2. Tämänkin toimintakauden aikana on nuorisonhuoltaja voinut todeta, että kengänkiillottajain käytös on ollut miltei moitteetonta. Ansiotoimintansa ohella ottivat nämä pojat ahkerasti osaa Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen heille järjestämään kasvitarhatyöskentelyyn sekä urheilukilpailuihin ja veneretkiin. Painotuotteiden myyjänä toimi Helsingissä viime vuonna ainoastaan 2 alaikäistä.

Milloin kerjääviä lapsia on tavattu kaupungilla tai niistä nuorisonhuolto-osastolle ilmoitettu, on nuorisonhuoltaja otettuaan selvää lasten kotioloista saattanut asian köyhäinhoitoviranomaisten tiedoksi mahdollista avustuksen antamista varten. Muutamissa tapauksissa on epäkohta saatu autetuksi neuvottelemalla asianomaisten vanhempain kanssa.

Valtuuston päätöksen ja ohjesääntönsä määräysten mukaan tulee lastensuojelulautakunnan valvoa yksityistä lastensuojelutyyötä, mikäli sitä avuste-

taan kunnan varoilla. Tämä valvontatyö kuului lähinnä nuorisonhuolto-osastolle ja olivat sen silmälläpidon alaisina vuonna 1926, aikaisemmin selostetun puutarhatyöskentelyn ja leikkikenttätoiminnan lisäksi, seuraavat toimintahaarat: Helsingin nuorten naisten kristillisen yhdistyksen ylläpitämä tyttöjen työtupa; Helsingin nuorten miesten kristillisen yhdistyksen työvälistystoimisto toimettomille pojille; Svenska kristliga föreningen av unga män nimisen yhdistyksen nuorisonhuoltoa tarkoittava toiminta; Helsingin opettajaliiton puutarhatoimikunnan ja Helsingforskreten av Finlands allmänna svenska folkskolläror- och -läroinnehörelsen nimisen yhdistyksen järjestämä lasten kesätoiminta; Valkonauhayhdistyksen lastenkoti; Helsingin poikakoti nimisen säätiön perustama ammattioppilaskoti; Lasten työkotiyhdistyksen ylläpitämät päiväkodit; Helsingin rouvasväenyhdistyksen sekä sairaanhoitajarten T. Sainion ja H. Kivimäen lastenkoti; yhdistyksen Koteja kodittomille lapsille vastaanottokoti Huopalahdessa; Caritas nimisen lasten kesäsiirtola; Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliiton Helsingin osaston lasten kerhotyö; Helsingin kaupunkilähetysten ja Suomen lastenhoitoyhdistyksen lasten hyväksi harjoittama toiminta; Fredriksbergin lastenseimi; sekä Grankullan lastenhoito-opisto.

Näiden laitosten toimintaa on nuorisonhuoltaja valvonut ja havainnut, että niissä tehdään uhrautuvaa työtä lasten ja nuorison hyväksi.

Osastolle kuuluvain tehtävään lisäksi avusti nuorisonhuoltaja lastenhuolto-larkastajaa, suorittaen yksityisperheisiin sijoitettujen lasten hoidon tarkastuksen viidessä maaseutupitäjässä sekä toimittaen useita perunkirjoituksia.

Tulot ja menot. Lastensuojelutoiminnan aiheuttamat menot nousivat vuonna 1926 10,904,577: 82 markkaan, jakautuen seuraaviin eriin:

Lastensuojelulautakunta	Smk	722,992: 11
Kasvatuksellisesti laiminlyötyjen lasten koulu-		
kodit	»	2,648,336: 70
Vastaanotto- ja ammattioppilaskodit	»	487,303: 55
Elätelleento ja jatko-opetus	»	4,123,428: 53
Toivolankoulukoti	»	824,009: 90
Pikkulastenkodit	»	911,954: 33
Aistiviallisten, tylsämielisten ja raajarikkoisten		
lasten opetus y. m.	»	79,008: 85
Muut lasten hoitokustannukset	»	86,586: 19
Maatilat	»	1)1,020,957: 66
	Yhteensä	Smk 10,904,577: 82

Rakennuskonttorin tilille on sitäpaitsi viety eräitä lastensuojelulautakunnan alaisten laitosten uutisrakennus-, korjaus- y. m. kustannuksia, joista on saatu seuraavat tiedot:

Oulunkylän lastenkoti	Smk	25,252: 86
Kullatorpan »	»	52,135: 40
Toivolankoulukoti	»	69,228: 82
Vastaanottokoti	»	11,862: 76
Bengtsårin koulukoti	»	114,798: 68
Ryttylän »	»	65,645: 38
Toivoniemen »	»	40,649: 55
	Yhteensä	Smk 379,573: 45

¹⁾ Tästä siirrettiin määräraha, 54,000 markkaa, Toivoniemen navettarakennuksen korjauksia varten, seuraavaan vuoteen.

Lastensuojelutoiminnasta aiheutuneet tulot nousivat vuonna 1926 4,128,836: 94 markkaan, jakautuen seuraaviin eriin:

Koulukotien valtionapu	Smk	1,585,389: 30
Tuloja koulukotien oppilastoista.....	»	72,065: 42
Korvausta laitoksissa ja lastenkodeissa hoidetuista sekä elätelle annetuista lapsista	»	976,369: 20
Korvausta oppilaskodin hoidokeista	»	31,525: —
Bengtsärin tila	»	260,364: 85
Toivoniemen »	»	224,097: 30
Ryttylän »	»	160,154: 07
Toivolan »	»	177,900: 35
Luontoisetuja	»	640,971: 45
Yhteensä Smk		4,128,836: 94

Jos tulot vähennetään menojen kokonaismäärästä 11,284,151: 27 markasta jää kaupungin kustannuksiksi 7,155,314: 33 markkaa.

Koulukoteihin kuuluvien tilojen maatalouskirjanpidossa, jossa myöskin varastojen arvot ovat huomioonotetut, tehtiin tilinpäätös siten, että laitosten käyttämistään rakennuksista maataloilille suorittamat vuosivuokrat, Bengtsäriin 52,800 markkaa, Toivoniemellä 35,000 markkaa, Ryttylässä 60,000 markkaa ja Toivolassa 40,000 markkaa eli yhteensä 187,800 markkaa siirrettiin kaupunginkassaan kaupungin näihin kiinteistöihin sijoittamien pääomain korkojen korvaukseksi. Näiden siirtojen jälkeen jäi maataloustoiminnasta tilivuoden aikana voittoa Toivoniemellä 10,499: 25 markkaa ja Toivolassa 6,502: 28 markkaa, jota vastoin Bengtsärin maatalous tuotti 21,719: 89 markan ja Ryttylän maatalous 27,889: 48 markan suuruisen tappion, mikä aiheutui poikkeuksellisen huonosta heinä- ja ruissadosta sekä Ryttylässä lisäksi karjaa vaivanneesta luomataudista. Laitosten maatalouden yhteisestä tappiosta, 32,607: 84 markasta, saatiin valtiolta 40 % eli 13,043: 14 markkaa sekä sitäpaitsi maataloustilinpäätöksessä esiintymätön valtion osuus maataloustyönjohtajain palkoista, joten kaupungin rasitukseksi osoittautuva 19,564: 70 markan tappio on ainoastaan näennäinen.

Eri laitosten suoranaiset menot, ainoastaan luontoisedut poisluettuina, nousivat seuraaviin määriin:

	Lasta ja päivää kohti.	Lasta ja vuotta kohti.
Oulunkylän lastenkoti	Smk 27: 22	9,935: 29
Kullatorpan »	» 21: 60	7,883: 56
Toivolan koulukoti	» 21: 47	7,835: 19
Vastaanottokoti	» 23: 86	8,710: 12
Oppilaskoti	» 13: 77	5,027: 62
Bengtsärin laitos	» 28: 09	10,253: 31
Tavolan »	» 18: 99	6,931: 92
Ryttylän »	» 23: 25	8,485: 50
Toivoniemen »	» 21: 50	7,849: 23
Sjötörpin »	» 25: 19	9,196: 12
Vanjoen »	» 17: 17	6,267: 15
Kaikki Smk		23: 18 8,462: 07

Jos otetaan huomioon myöskin rakennuskonttorin kustannukset laitoksissa teetetyistä töistä, saadaan keskikustannukseksi lasta ja päivää kohti kaikissa laitoksissa 25:27 ja lasta ja vuotta kohti 9,222: 28 markkaa.

Edelliseen vuoteen verraten saattaa havaita, että, syyskuun alussa lakkautettua Finbyn tyttölaitosta ja henkisesti vajakykyisten poikain huoltolaksi muutettua Tavolan koulukotia sekä Bengtsärin laitosta lukuunottamatta, kutakin oppilasta kohden tulevat päiväkustannukset pääkaupungin lastenhuoltolaitoksissa ovat kauttaaltaan jonkun verran alentuneet, mikä koulukoteihin nähden johtuu kertomusvuoden aikana niissä toimeenpannussa toiminnan keskityksestä.

Terveydenhoito. Koulukotien lääkäri, lääketieteellisensiaatti E. O. Lindén, ausui yleisenä mielipiteenä, että sittenkun Ryttylän koulukotiin saatiin uusi asuntolarakennus ja Tavolan koulukoti järjestettiin koulukodiksi henkisesti vajavaisille pojille, kehitys vuoden aikana on kulkenut suotuisaan suuntaan. Vanjoen koulukoti voitiin lakkauttaa siirtämällä oppilaat Ryttylään ja nämä älyllisesti heikot lapset saivat sopivan kodin Tavolassa, jossa opetus voitiin järjestää niiden henkisiä kehitysmahdollisuuksia vastaavalla tavalla. Toivolan koulukotiin otetut henkisesti vajavaiset lapset lähetettiin Tavolan koulukotiin, Perttulan tylsämielisten kasvatuslaitokseen, Toivolan kasvatuslaitokseen Muhoksella ja Sortavalan tylsämielisten hoitolaan ja täten voitiin Toivolan tylsämielisten osasto lakkauttaa, kodille suureksi helpotukseksi ja näiden lasten henkiselle kehitykselle ja hoidolle hyödyksi.

On luonnollista, että Tavolan koulukoti heikkolahjaisia varten tulee edistämään henkisesti vajavaisten lasten kasvatusta ja kehitystä. Koulukoti on kuitenkin hyvin pieni, siinä kun on tilaa vain 15 hoidokille, eikä kaiken todennäköisyyden mukaan muutaman vuoden kuluttua voi ottaa vastaan kaikkia niitä lapsia, jotka olisivat sen kasvatuksen tarpeessa. Eri koulukodeissa, varsinkin Toivolassa, on hyvin monta lasta, jotka ovat liian vanhoja siirrettäviksi Tavolaan ja voidaan tuskin ajatella että Perttulan laitos vastaisuudessa voisi vastaanottaa niin monta lasta Helsingistä, kuin kertomusvuoden aikana. Tavolan koulukodissa vallitsevan tila- ja hoidon puutteiden vuoksi on tärkeätä, että sinne sijoitetut lapset ovat kehitysmahdollisia, mutta eivät henkisesti liian edistyneitä, sekä että lapsia, joilla on luonnevikoja, kaatuvatauti t. m. s. ei lainkaan sinne lähetetä. Laitoksen menestyksellisen työn takia olisi toivottavaa, että sisäänpääsyaatimukset tulisivat pääpiirteissään olemaan samat kuin Perttulan laitokseen. Tavolan vastaperustetulle koulukodille oli onneksi, että se sai aloittaa toimintansa verrattain pienellä oppilasmäärällä. Mitään vastaavaa laitosta tyttöjä varten ei, ikävä kyllä, ole.

Toinenkin ilahduttava edistysaskel vuoden varrella ansaitsee maininnan. Hampaidenhoito oli järjestetty siten, että Helsingin kunnallisen hammasklinikan hammaslääkäri ensin tarkasti eri koulukotien lapset hampaidenhoidon tarpeellisuuteen nähden ja sitten, jos syytä oli, lähetettiin lapset Helsinkiin saamaan hoitoa. Tämä vuosittainen hampaiden tarkastus ja hoito on poistanut aikaisemmin vallinneen epäkohdan. Ennenkuin lapset lähetetään koulukoteihin maaseudulle, tarkastetaan ja hoidetaan heidän hampaansa ja täten säästetään kallit matka- ja hoitokustannukset.

Maaliskuun 21, toukokuun 25, heinäkuun 25 ja syyskuun 12 p:nä kävi lääkäri Bengtsärin koulukodissa. Maaliskuun käynnin aikana todettiin 15 pojan potevan trachoomia, joista 10 oli vaikeammin sairastunut ja 5 lievästi. Eräs poika oli lähetettävä Hankoon saamaan hoitoa. Sairaajat pojat sijoitettiin samaan huoneeseen. Marraskuussa 1925 toimeenpannussa lääkärintarkastuksessa oli ainoastaan 8 sairastapausta todettu, joten siis kulkutauti oli levinnyt. Toukokuun käynnin aikana oli tapausten luku alentunut 7:än ja heinäkuun ja syyskuun käynneillä voitiin edelleenkin todeta parannusta tapahtuneen,

koska syyskuussa vain 1 poika oli taudin tartuttama. Hän oli 18 vuotias ja voitiin päästää pois koulukodista, mutta hänen hoitoaan jatkamaan silmäpoliklinikassa Helsingissä. Toukokuussa huomattiin lasten eräässä huoneessa Södergårdissa sairastavan syyhyä. Kun näitä lapsia oli lääkärin ohjeiden mukaan hoidettu, hävisi tarttuma, mutta ilmaantui taasen syksyllä. Syyskuussa tekemällään käynnillä määräsi lääkäri kaikki lapset uudelleen käsiteltäviksi, samoin vaatteet y. m. esineet, joita lapset olivat kosketelleet. Kihomatoa, sukkulamatoa ja lapamatoa oli myös havaittavissa; sairaiden lasten tuli saada sopivaa hoitoa. Satunnaisia vammoja hoidettiin ja yksi poika, joka sairasti akuuttista reumaattista sydäntulehdusta, lähetettiin maaliskuun käynnin jälkeen Hangon sairaalaan. Käynnillään toukokuussa havaitsi lääkäri pojan olevan verrattain terveen. Maaliskuussa todettiin sirkkojen hävinneen leipomosta, eikä torakoita pitkään aikaan nähdyn keittiössä ja pannuhuoneessa. Luteita oli nähty kahdessa työmiesten asumassa Södergårdin ullakkuhuoneessa ja myöhemmin myöskin siinä samassa Midgårdin huoneessa, jossa niitä aikaisemminkin oli ollut. Viimeksimainitusta huoneesta olivat ne syyskuussa hävinneet, mutta mainituissa ullakkuhuoneissa oli paneeli irroitettava, uusi täyte pantava lautaseinien väliin ja huone rikillä savutettava. Eräs poika, jolla oli ollut jouluna lomaa, toi mukanaan vaateitä, joita levisi hänen makuuhuoneessaan, mutta ne saatiin viikossa hävitetyiksi. Ensimmäisen käynnin aikana näytettiin leipää, jota oli leivottu riihikuivista rukiista ja josta oli valituksia tehty. Se oli tummahkoa ja hieman karvaan makuista. Osa pojista piti tätä muuta leipää parempana. Sitä ei voitu katsoa terveydelle vahingolliseksi, mutta sitä ei kuitenkaan annettaisi henkilökunnalle. Niille pojille, jotka siitä pitivät, annettaisiin sitä muun leivän lisäksi. Jäljelläoleva määrä oli 300 leipää. Tallin virtsakaivon ympärillä oleva alue ei ollut tyydyttävän siisti, ei myöskään keittiön lokaveden viemäri-laite. Sikäli oli kuitenkin edistytty, että oli saatu vesijohto Södergårdin rakennukseen. Terveydentila lasten keskuudessa oli tässä edellä mainituilla poikkeuksilla hyvä. Painonlisäys oli normaali, ruokajärjestystä vastaan ei ollut mitään muistuttamista, ei myöskään työjärjestystä vastaan. Vaatevarastot olivat hyvässä kunnossa ja riittävät, ja vuode- ja alusvaatteita muutettiin tyydyttävän usein. Mukavuuksilaitokset olivat hyvät ja terveydenhoidollisesti vaatimuksia vastaavat. Lääkärin käsityksen mukaan olisi toivottavaa, että kouluhuoneeseen hankittaisiin sähkövalo.

Lokakuun 24 p:nä käytiin Toivoniemen koulukodissa, jossa kaikki 39 lasta tarkastettiin. Heidän terveydentilansa oli kuluneena vuonna ollut hyvä ja oli sitä edelleenkin tarkastustilaisuudessa. Luteet, joita ennen oli ollut, olivat hävinneet. Kaikki kaakeliuunit oli edellisenä vuonna ja kertomusvuonna korjattu ja huoneet lienevät nyt lämpimiä. Ruokajärjestys oli vaihteleva, ruoka hyvää ja ravitsevaa, eikä työjärjestystä vastaan ollut mitään muistutettavaa. Liina- ja alusvaatteita sekä käsipyyhkeitä oli riittävästi ja muutettiin tyydyttävän usein. Sukkulamatoa ei tällä kerralla voitu havaita. Tytöt olivat iloisia ja tyytyväisiä ja heidän henkinen kehityksensä näytti normaalilta.

Lokakuun 31 p:nä käytiin Tavolan koulukodissa. Hoidokkeja oli siellä 12, joista kaksi lasta oli ylemmän kansakoulun II luokalla, yksi I:llä luokalla ja muut alemman kansakoulun kahdelle luokalle jakaantuneita. Viikkotunteja oli edellisillä 28, jälkimmäisillä 24. Työjärjestys sekä työnteon ja vapaa-ajan jako näyttivät olevan hyvin järjestetyt ja eivät voine antaa aihetta lapsien liikaräsitukseen. Pääpaino pantiin käytännölliseen kasvatukseen ja vähem-

mässä määrin tietopuolisen opin ja kirjoista saadun tietomäärän hankkimiseen. Alemman kansakoulun ja jos mahdollista ylemmän kansakoulun kahden ensimmäisen luokan kurssi on katsottava näille lapsille tyydyttäväksi. Ruoka oli vaihtelevaa ja runsasta ja sisälsi se rasvaa ja munanvalkuaista tyydyttävästi. Liina- ja pitovaatteita sekä jalkineita oli riittävästi. Lapset tekivät hyvin edullisen vaikutuksen. Eräissä näytti ympäristö, jossa olivat kasvaneet, vaikuttaneen estävästi heidän henkiseen kehitykseensä ja todennäköisesti saattaa joku heistä myöhemmin tulla siirretyksi johonkin ammattiopetuslaitokseen ja jotkut hitaammin kehittyneet ja henkisesti heikommat mahdollisesti sopimuspalkkiota vastaan hoidettaviksi lähistöllä.

Marraskuun 7 p:nä käytiin Ryttylässä. Uusi asuntolarakennus 58 oppilasta varten tarkastettiin ja havaittiin erinomaiseksi huoneineen 3—5 poikaa varten, valoisine, tilavine luokahuoneineen, ruokasaleineen, pesuhuoneineen j. n. e. Kaikki oli maalattu vaalein värein, siistiksi ja tarkoituksenmukaiseksi. Rakennuksessa oli tilavat kellarit, vesijohto tarkoituksenmukaisine vesiposteineen, laitteineen juoksevaa juomavettä varten j. n. e., vaatteiden säilytys- ja kuivauspaikka, sairaiden eristys- ja kuivauspaikka, tilavat käytävät, päivähalli ja tilava ullakko. Vesiviemäri oli tarkoituksenmukainen, käymälä hyvin sijoitettu ja tilava ja rakennuksen ulkoasu hyvin miellyttävä. Urheilukentän paikka oli määrätty ja osittain tasoitettu. Muutaman päivän kuluttua lääkärinkäynnin jälkeen oli poikien määrä muuttanut uuteen asuntoonsa. Tarkastuksen aikana asuivat he jonkun verran ahtaasti ja väliaikaisesti m. m. voimistelusalissa. Lantasaäliö pari vuotta sitten rakennetun koulurakennuksen luona oli hyvin hoidettu ja erotettu aitauksella. Mitään haittaa ympäristöstä ei koulurakennuksella ollut.

Terveystila oli vuoden aikana ollut hyvä. Henkilökunnan keskuudessa oli ilmaantunut kaksi tulirokkotapausta ja koulukodin läheisyydessä oli tulirokko yleisesti raivonnut, mutta oppilaat olivat pelastuneet kulkutaudilta. Tarkastustilaisuudessa havaittiin pojat terveiksi ja heidän henkinen kehityksensä hyväksi. Muutamia kymmeniä struumatapauksia voitiin kuitenkin todeta näiden lukumäärältään yli 100 lapsen joukossa, todennäköisesti johtuen juomavedestä. Vastaisuudessa oli kaikki juomavesi koetteeksi otettava uuden asuntolan luona olevasta uudesta kaivosta. Katsotaan nimittäin jodin puuttimisen juomavedestä voivan aiheuttaa struuman. Struumaa poteville lapsille, jotka kaikki olivat olleet kodissa enemmän kuin vuoden ajan, määrättiin jodihoitoa. Ruokajärjestys oli hyvä ja vaihteleva, ja poikain painonlisäys normaali. Urheilua, leikkiä ja kehittäviä huveja oli työn lomassa. Maanviljelystyötä tehtiin ilmeisesti suurella harrastuksella ja oli sitä myöskin käytetty hyvinvoinnin ja kehityksen hyväksi. Syöpäläisiä ei ollut.

Joulukuun 5 p:nä toimitettiin Helsingin vastaanotto- ja ammattioppilaskodin terveydenhoidollinen tarkastus. Järjestystä ja siisteyttä oli havaittavissa kaikkialla, ruoka oli runsasta ja hyvää kokoonpanoon ja vaihtelevaisuuteen nähden. Vastaanottokodissa oli uudet pesuallat ja pesuhuone oli senvuoksi huomattavasti parantunut. Erityinen maitohuone oli myöskin. Vaatteita oli riittävästi ja alusvaatteita, lakanoita ja käsipyyhkeitä vaihdettiin tyydyttävän usein. Käymälä oli kylmä ja pakkasella saattoi käydä niin, että vesiklosetit eivät toimineet. Lasten lukumäärä vastaanottokodissa oli 34 ja tilaa oli tätä lukumäärää varten täysin riittävästi. Ammattioppilaskoti oli täynnä oppilaita. Luteita ei oltu siellä nähty. Terveystila vastaanotto- ja ammattioppilaskodissa oli vuoden aikana ollut melko tyydyttävä. Perttulan lasta lähetettiin vuoden 1925 lopussa yksi keuhkotautia sairastava poika,

joka kuitenkin pian sen jälkeen voitiin sijoittaa Humaliston sairaalaan. Sittemmin siirrettiin hänet Kivelän sairaalaan. Joulukuussa 1925 sairastui yksi poika ammattioppilaskodissa erääseen keuhkovikaan, jota epäiltiin tuberkuloosiksi, minkävuoksi hänet siirrettiin Marian sairaalaan, josta hänet kuitenkin keväällä voitiin terveenä laskea pois. Hän jätti sittemmin kodin. Tammikuussa tuli vastaanottokodin kouluosastolle Lohjan kouluparantolasta yksi lapsi, joka oli sairastunut keuhkotulehdukseen. Lapsi siirrettiin Marian sairaalaan ja sieltä parannuttua kotiinsa. Helmikuussa sairastui yksi lapsi punaiseen koiraan ja myöhemmin sairastui useita lapsia tähän tautiin. Sitäpaitsi hoidettiin vastaanottokodissa yhtä maaseudulta lähetettyä lasta, jossa oli lievä keuhkotulehdus. Maaliskuussa lähetettiin Ryttylästä yksi keuhkotautia sairastava poika; tämä siirrettiin Humaliston sairaalaan. Yksi poika ammattioppilaskodissa sairastui keuhkotulehdukseen ja huhtikuussa sairastui useita lapsia influenssaan. Yksi näistä sai keuhkotulehduksen ja lähetettiin Marian sairaalaan, josta hänet sittemmin terveenä poistettiin. Samaan aikaan sattui ammattioppilaskodissa kolme kaularöhkätapausta ja toukokuussa yksi vastaanottokodissa, jota paitsi yksi kaularöhkää sairastava lapsi lähetettiin sinne maaseudulta. Lokakuussa ilmaantui vastaanottokodissa jälleen yksi kaularöhkätapaus.

Joulukuun 19 p:nä toimitettiin Toivolan koulukodissa terveydenhoidollinen tarkastus. Siellä oli silloin 70 lasta. Terveydentila oli hyvä, 4 struumatapausta todettiin. Tautia eivät he kuitenkaan olleet saaneet koulukodissa ollessaan. Suurempi koulusali oli korjattu paremmaksi sikäli, että niiden kahden huoneen väliseinä, jotka salin muodostavat, oli kokonaan otettu pois. Koulusali oli vetoimen. Jos oppilaiden lukumäärä oli 40, niin on huoneen ilmavuus oppilasta kohden 4.5 m^3 ja pienemmässä, jos oppilaiden lukumäärä on 28, 3.82 m^3 , mikä on katsottava epätydyttäväksi. Suurempi koulusali on sopiva korkeintaan 30:lle ja pienempi korkeintaan 20:lle oppilaalle. Jokaista kohden tulee silloin ilmaa 5.41 m^3 ja 5.44 m^3 . Lehtola nimiseen huvilaan oli sijoitettu 18 lasta, useat heistä yökastelijoita. Päivähuoneessa oli ilmavuus lasta kohden 2.03 m^3 , ja kummassakin makuuhuoneessa 7.68 m^3 jokaista 18 lasta kohden. Näihin makuuhuoneisiin ei olisi talvisaikaan sijoitettava useampaa kuin korkeintaan 12 lasta, jotta jokaisen lapsen osalle tulisi ilmaa 11.55 m^3 , mikä ei suinkaan ole liian paljon meidän kylmässä ilmastossamme. Lehtolassa oli eteinen, jota myöskin käytettiin pesuhuoneena, pieni ja kylmä, eikä siinä ollut tulisijaa; ovi johti suoraan ulos. Märkiä jalkineita ja vaatteita oli kuivattava joko siinä tai pienessä päivähuoneessa. Viimeisen korjauksen jälkeen ei oltu havaittu luteita. Marttala-nimisessä huvilassa oli 25 lasta. Makuuhuoneissa oli ilmaa lasta kohden 8.91 m^3 ; sinne ei olisi sijoitettava enempää kuin 20 lasta, jotta ilmavuus lasta kohden olisi 11.04 m^3 . Mäntylä-nimiseen huvilaan oli otettu 27 lasta ja jokaista lasta kohden oli makuuhuoneessa ilmaa 8.63 m^3 , edellyttäen että myös keittiö luettiin makuuhuoneeksi. Samalla edellytyksellä olisi Mäntylään otettava korkeintaan 20 lasta. Metsolan ylemmän kerroksen suurempia tyttöjä varten voidaan ottaa korkeintaan 6 lasta. Koko laitokseen olisi näinollen talvisaikaan otettava korkeintaan 58 lasta varsinkin kun kodin samalla tulee olla vastaanottokotina. Koulukodissa olleeseen samaan aikaan muutamia kehityksessä jäljelle jääneitä vanhempia poikia joita käytettiin helppoon työhön, mikä soveltui heille erinomaisen hyvin; Marttalassa oli 4 henkisesti vajavaista tyttöä, joita ei voitu sijoittaa mihinkään muuhun Tavolassa olevaa poikain koulukotia vastaavaan laitokseen, sitäpaitsi oli siellä muutamia lapsia, joiden varpaat olivat kipeät. Yksi tyttö

oli pari viikkoa aikaisemmin lähetetty Marian sairaalaan, koska hän sairasti märkämyrkytystä, joka aiheutui hankautumasta isossa varpaassa. Käymälät olivat hyvässä kunnossa ja lantasaaliö kohtalaisen hyvä. Neljä vuotta sitten korjattu keittiö oli ahdas. Suunnitelma koko laitoksen uudelleenjärjestämiseksi oli toivottava. Sinne olisi saatava uudet suuremmat koulusalit, voimistelusalit, suurempi keittiö, kuivausullakko j. n. e. Järjestys ja siisteys oli täysin tyydyttävä, ruoka- ja työjärjestys samoin. Vaatevarastoa y. m. s. oli riittävästi. Tammikuussa ilmaantui yksi tulirokkotapaus, mutta tauti ei onneksi päässyt leviämään. Lapsi parantui kulkutautisairaalassa. Huhtikuussa sairastivat useimmat hoidokit influenssaa; eräs lapsi sai jälkitautina keuhkotulehduksen ja toinen lapsi nivelreumatismiin. Suunnilleen samaan aikaan ilmaantui kulkutauti punainenkoira, johon taudille alttiit lapset sairastuivat. Lehtolan huvilassa sairastui toukokuussa yksi lapsi silmäkatarrin ja kun huvilassa silloin oli aivan liian paljon lapsia, oli tarpeellinen eristäminen tuskin toteuttavissa. Jonkun osastonhoitajattarista tulisi olla sairashoitoon perehtynyt.

Lääketieteellisensiaatti E. R. Granholm antoi seuraavan kertomuksen terveydentilasta pikkulastenkodeissa vuonna 1926:

Oulunkylän pientenlastenkodissa oli terveydentila kertomusvuoden kuluessa jokseenkin hyvä. Sattui vain muutamia harvoja vaikeampia sairaustapauksia. Kodissa sattuneet taudintapaukset käyvät selville seuraavasta yhdistelmästä:

	0—1 vuotiaita lapsia.	1—2 vuotiaita lapsia.	Yhteensä lapsia.
Äkillistä keuhko- ja suolikatarria.....	2	—	2
Influenssaa	2	2	4
Äkillistä henkitorvenkatarrin	3	1	4
Keuhkotulehduksista.....	2	1	3
Yhteensä	9	4	13

Veneeristen tautien osastolla oli hoidettavana 8 eri-ikäistä lasta, joilla oli synnynnäinen syfilis.

Kaikista sairaista lapsista lähetettiin 5 sairaalaan, niistä 3 alle 1 vuoden ja 2 lasta 1—2 vuotiaita. Vuoden varrella kuoli 2 lasta, nimittäin 1 lapsi keuhkotulehdukseen ja 1 lapsi synnynnäiseen syfilikseen. Iän mukaan jakautuivat kuolleet siten, että 1 lapsi oli alle 1 vuoden ja 1 lapsi 1—2 vuotias.

Kodissa hoidettujen lasten lukumäärä oli 108. Kun näistä kuoli kaksi oli siis kuolleisuusprosentti ainoastaan 1.85.

Myöskin Kullatorpan lastenkodissa oli terveydentila melko tyydyttävä, vaikka ehkei niin hyvä kuin Oulunkylän pientenlastenkodissa. Vaikeampiin tai tarttuviin tauteihin sairastuneet lapset lähetettiin sairaalaan ja näiden keskuudessa sattui 2 kuolemantapausta.

Taudintapaukset käyvät selville allaolevista luvuista:

Vihurirokkoa	7	Äkillistä keuhko- ja	Keuhkotulehduksista..	1
Äkillistä henkitor-		suolikatarria.....	Paiseita	1
venkatarrin.....	5	Keltatautia	Verenvähyyttä ..	1
Influenssaa	3	Nenädifteriaa	Yhteensä	28
Suuontelon tulehduksista	2	Korvatulehduksista ..		

Sairaista lapsista hoidettiin 7 sairaalassa; 2 lasta kuoli, toinen influenssaan ja toinen keuhkotulehdukseen.

VIII. Lastensuojelulautakunta.

Kodissa hoidettiin vuoden kuluessa 134 lasta. Kuolleisuusprosentti oli siis 1.49.

Syksyllä rokotettiin 23 lasta.

Lastensuojelulautakunnan valvonnan alla olevien 0—2 vuotiaiden lasten joukossa, jotka olivat äitiensä tai kasvatusäitiensä hoitamia, oli seuraavia tauteja:

	0—1 vuotiaita lapsia.	1—2 vuotiaita lapsia.	Yhteensä lapsia.
Henkitorvenkatarria	18	9	27
Äkillistä keuhko- ja suolikatarria.....	13	4	17
Riisitautia	7	5	12
Influensaa	5	4	9
Keuhkotulehdusta.....	4	4	8
Hinkuyskää	6	2	8
Rohtumaa	4	3	7
Vesirokkoa	4	2	6
Synnynnäistä heikkoutta	5	—	5
Spasmophilaa	2	1	3
Synnynnäistä syfilistä	3	—	3
Korvatulehdusta	1	1	2
Paiseita	2	—	2
Vettä aivoissa	2	—	2
Kaularölkää	1	—	1
Keuhkotuberkuloosia	1	—	1
Vihurirokkoa	—	1	1
Yhteensä	78	36	114

Näistä lapsista kuoli 9, joista 5 keuhkotulehdukseen, 2 synnynnäiseen syfilikseen, 1 keuhkotuberkuloosiin ja 1 kaularölkään. Iän mukaan jakautuivat ne siten, että 8 lasta olivat alle 1 vuoden ja 1 lapsi 1—2 vuotias.

Gustaf ja Maria Hyvösen lastenkodin johtokunnan antama kertomus lastenkodin hoidosta ja hallinnosta vuonna 1926 oli seuraavansisältöinen:

Lastenkodin johtokuntaan kuuluivat tarkastajat M. Sillanpää puheenjohtajana sekä jäseninä ensimmäinen kaupunginlääkäri F. Hisinger, suomenkielisten kansakoulujen taloudenhoitaja S. Ojanne, lastentarhanjohtajat I. Poppius ja tuomari L. Silvenius. Johtokunta kokoontui tarpeen vaatiessa.

Lastenkodin johtajattarena oli sairaanhoitajat I. Siirala, jota avusti 4 lastenhoitajattarta. Syyskuun 1 p:stä oli sitäpaitsi yksi lastentarhanopettajat tuntiopettajattarena. Taloushenkilökuntaan kuului keittäjätär, siivoajat ja ompelijatär sekä 1 p:än kesäkuuta vakinainen pesijätär; mainitun ajankohdan jälkeen oli pesijätär työssä 8—10 päivää kuukaudessa päiväpalkalla.

Vuoden alussa oli kodissa 26 lastensuojelulautakunnan sinne sijoittamaa lasta. Vuoden kuluessa sai kaksi tyttöä kasvattikodin ja yksi lapsi, kodin nuorin, kuoli elokuussa; 7 uutta lasta vastaanotettiin ja oli suojattien lukumäärä vuoden lopussa 30, joista 12 tyttöä ja 18 poikaa. Hoitopäivien lukumäärä oli 10,192. 10 lasta kävi Eläintarhan kansakoulu.

Lastenkodin lääkäri lääketieteellisensiaatti R. Granholm antoi lasten terveydentilasta seuraavan selostuksen:

Lasten yleisvointi oli tyydyttävä kuten edellisenäkin vuonna, vaikkakin useita taudintapauksia sattui talvella ja keväällä, jolloin melkein kaikki lapset sairastuivat punaiseen koiraan ja influenssaan. Kesällä sattui muutamia anginatapauksia; samaan aikaan sairastui vuoden vanha lapsi yleiseen verenmyrkytykseen, johon hän sittemmin sairaalassa kuoli. Sairaustapaukset kodissa ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

	Lapsia.		Yht.		Lapsia.		Yht.
	0—1 vuo- tiaita.	1—12 vuo- tiaita.			0—1 vuo- tiaita.	1—12 vuo- tiaita.	
Vihurirokko	4	22	26	Virtsarakon ja munuais- pikarin tulehdus	1	—	1
Influensa	6	14	20	Riisitauti	—	1	1
Angina	—	11	11	Vähäverisyys	—	1	1
Korvatulehdus	—	9	9	Keltatauti	—	1	1
Henkitorvikatarri	3	4	7				
Yleinen verenmyrkytys ..	1	—	1				
				Yhteensä	15	63	78

Suurta vaikeutta kodille tuotti se, että pihamaa on liian pieni, voidakseen olla lapsille sopivana leikkipaikkana. Kesäksi lähetettiin sentähden isommat lapset maalle, tytöt Knipnäsin kesäsiirtolaan Tammisaaressa ja pojat kansakoulunopettaja J. Hopeakosken poikakotiin Viitasaarella. Kodissa jäljellä olevat, alle 6 vuotiaat lapset vietiin toisinaan koko päiväksi Seurasaareen tai Kaivopuistoon.

Lastenkodin menot nousivat yhteensä 236,007: 49 markkaan, jaettuna seuraavasti:

	Smk.		Smk.
Palkkoja	99,726: —	Lämpö ja valo	19,101: 10
Talousmenoja	77,420: —	Määrärahoja	14,021: 99
Vaatus	15,779: 95		
Kalusto	9,958: 45	Yhteensä	236,007: 49

Lasten elatusavuiesta kertyi 83,716 markkaa ja henkilökunta maksoi luontaiseduistaan 38,970 markkaa. Bruttomenot lasta ja päivää kohti nousivat 23:16 markkaan sekä menot, edellämäinitut tulot vähennettyinä, 11:12 markkaan.